

Ако чист рачун гарантује дугу љубав, онда је давно требало да пребројимо колико смо се убијали. Ако се држимо званичних и често оспораваних података о ономе што се догађало у Сребреници и око ње, они су наших побили око три хиљаде за две године, а ми њихових макар два пута више за три дана. Прво су они клали и убијали нашу децу за бадњом вечером и божјићном софром, а после смо ми њихову затрпавали багерима пошто смо им претходно дали бомбоне и чоколаде. Наш генерал је још у бекству, а њихов је још слободан. Њихов председник умро на слободи, наш у затвору без пресуде о кривици. Нама је јединима у историји света суђено за геноцид због злочина који је почињен у Сребреници, њима никада неће бити суђено за злочин почињен око Сребренице. Ми смо се њима извинили, они нама нису. И, последње, али сигурно не и задње, ми смо усвојили декларацију којом смо осудили злочин почињен у наше име, а они сматрају да је осуда злочина почињеног у њихово могућа тек пошто ми први признамо да смо криви.

Има ли ово пребрајање краја? Тешко. Али може ли имати циљ? Па да пробамо: Ко је побио наше? Њихови. А ко је побио њихове?

Дакле, да је Декларација о Сребреници, коју је Скупштина Србије усвојила пред Ускрс, заиста имала за циљ суочавање са злочинима и њихову искрену осуду, као корак ка помирењу, онда се могло допустити да помињање и признавање наших жртава учини неизбежним помињање и признавање наших злочина. До сада је ваљда и најупорнијима јасно да једно без другог неће ићи. Ни на силу. До сада је и најупорнији требало да схвате да је порицање српских жртава најкраћи пут до порицања српских злочина.

Јасно је, дакле, да овде није реч о помирењу.

А о чему је реч?

Па, већ годинама увек о истом.

Великодушност којом је Европска унија препустила „ауторска права“ на Декларацију о Сребреници председнику Србије Борису Тадићу, који је подозриву српску јавност морао да подсећа да му је то пало на памет пре две године када се још мислило да ће се Ратко Младић некада наћи у Хагу, није развијала сумње да је декларација још једно име за ултиматум. Тешко је било поверовати у званичну причу у околностима које никако не иду на руку председнику Тадићу. А околности су такве да ни Расим Љајић више не обећава да ће се Ратко Младић до краја године наћи у Хагу. А поготово не до јуна када Србија очекује одлуку о ратификацији ССП-а и зелено светло за кандидатуру за члана ЕУ, коју је власт у стилу најуспешнијих предизборних обећања најављивала за ову, а онда одложила за следећу годину. Србија, знамо, ни мање ствари није добијала за бадава. А како је све мање изгледа да ће „цена“ за кандидатуру коју су нам одрезали бити плаћена на хашкој каси то је све више места за сумњу да ће валута бити конвертована. Дакле, декларација уместо Младића. Добровољна предаја уместо хапшења.

Наравно да су Борис Тадић и Расим Љајић одмах демантовали све спекулације о овој трампи и о томе да је декларација наручена из Брисела те и донета под притиском ЕУ. Њихова уверавања нису имала велике шансе у датим околностима. Па, хајде, реците искрено да ли би вас ико жив могао убедити да је ХРТ скинуо са програма утакмицу Лиге шампиона, ризикујући плаћање пенала у милионском износу у еврима, због преноса седнице Сабора на којој треба да се осуде злочини над Србима у «Олуји», све док владајућа већина касно у ноћ и уз обећање да ће два месеца касније донети и декларацију о хрватским жртвама у Вуковару, није обезбедила тај један глас преко пола, дакле, да је све то рађено само зато што Хрвати имају хитну, неодложну и искрену потребу да осуде злочин који се догодио пре деценију ипо. Притом, њима Анте Готовина седи у Хагу. Мислили бисте, наравно, да им ЕУ заврће руку да ураде што се од њих тражи да би добили оно што траже. Нисам сигурна и да се не бисте радовали. Него шта бисте! Ето, толико о помирењу.

Не може се, међутим, искључити могућност да декларација којом су националисти у Србији незадовољни једнако колико и породице сребреничких жртава, први јер се у њој не помињу српске жртве, а други јер се не помиње геноцид, да таква декларација у будућности допринесе помирењу. Баш као што се не може искључити ни могућност да не допринесе напорима Србије да заузме место у предворју ЕУ.

Према првим реакцијама званичника ЕУ који могу имати утицаја на важне одлуке (као Кетрин Ештон, на пример, али и владе Холандије) и светских медија (Глас Америке, Слободна Европа, Индепендент, Гардијан, Тајмс и остали) рекло би се да су шансе за то добре. У коментарима светских медија (који додуше не иду под руку са изјавама председника Србије) без много околишања се хвали одлучност Србије која је направила још један корак ка Европској унији и страним инвестицијама. Помак ка помирењу није

запажен.

Значи ли то да Србија може мирно чекати јуни и одлуку о ратификацији ССП-а са папиром уместо Младића у рукама? Хајде да одговорим противпитањем: да ли мислите да би се Тадићеви коалициони партнери, социјалисти, Палма и ПУПС, да су сигурни да декларација обезбеђује статус кандидата, а тај статус победу на изборима, дакле, да ли мислите да би тражили да се мења терминологија обећава још једна декларација? Избацивање геноцида и стављање на чекање српских жртава нису ништа друго, па чак и ако они мисле да јесте, до обезбеђивања резервног положаја, ако остану празних шака.

Јер, да су очекивања Брисела већа од наших могућности било је јасно када је кренуло ценкање око геноцида и српских жртава. И нису то морали да нам кажу Јелко Кацин и Дорис Пак, известиоци Европског парламента за Србију и БиХ.

Да ће декларација без геноцида изазвати „евидентан степен разочарања”, могло се наслутити и по напору који је уложен да Србија пошто пото декларацијом призна да је починила геноцид, за шта је није осудио ни Међународни суд правде у Хагу пре три године (Србија се, како је рекао суд, сматра одговорном јер није учинила све да геноцид у Сребреници спречи).

Декларација је имала за циљ, како су нам то пренели грлати известиоци, да натера Србију „да у потпуности уважи одлуке Међународног суда правде и да се експлицитно призна да је у Сребреници почињен геноцид“. Да се каже, усмерава нас Дорис Пак, да је „то урађено у наше име“

Укратко, да се прихвати кривица. И то не само за Сребреницу.

Хајде сад да се вратимо на почетак и да ствари посматрамо другачије. Немојмо да се питамо шта ова декларација доноси нама. То је јасно као дан. Али јесмо ли размислили шта ова декларација доноси њима? Не, не мислим на жртве и породице сребреничког покоља. Мислим на оне који су декларацију тражили.

Дакле, пребрајање.

Милошевић је умро пре него што су стигли да га прогласе кривим.

Младић у бекству већ 15 година са све мањим изгледима да ће изаћи пред хашки суд.

Међународни суд правде Србију је ослободио оптужби за геноцид, проглашавајући је само одговорном за нечињење да се геноцид у Сребреници спречи и за некажњавање починилаца тог геноцида. Ова пресуда нема никаквих конкретних правних последица па тако не оставља ни могућност одштете породицама жртава.

Карацић пред судом и генерал Крстић, који је једини осуђен за геноцид, с те тачке гледишта могу се чинити као недовољна казна за једину земљу на свету којој је пред Судом правде суђено за геноцид.

Декларација, којом се у недостатку Младића „хапси“ читава Србија сасвим је довољна компензација за изостале судске пресуде.

И више од тога. Декларација, и без експлицитног помињања геноцида, како тврде поједини стручњаци за међународно право, могла би да буде основ за оно за шта није ослобађајућа пресуда МСП. Одштета.

Професор међународног кривичног права на Универзитету у Утрехту, Херт ван Кнопс, у изјави за ББЦ, тврди да породице жртава после усвајања декларације о Сребреници имају основа да траже одштету од државе Србије.

"Међународни суд правде је пресудио да Србија није одговорна за геноцид у Сребреници и тиме су захтеви за одштету изгубили основ. Међутим, извињење из Декларације подразумева и признање да је Влада Србије могла да интервенише и да спречи злочин. Управо је то правни основ за покретање поступака пред српским

Добровољна предаја уместо хапшена

Пише: Драгана Матовић
субота, 10 април 2010 15:40

судовима о надокнади", каже Ван Кнопс.

Ако заиста верујете да је декларација донета само због моралне осуде злочина, покајања и помирења онда занемарите и тумачење овог правника. Али ако сумњате да је доношење декларације имало и неке друге осим моралних разлога, онда можете почети да бринете. Јер, шта ако ЕУ одлучи да процесуирање одштетних захтева породица сребреничких жртава једнога дана, не тако далеког, буде услов за позитивну оцену реформе српског правосуђа без које нема напретка према ЕУ?

У том случају слутим да би помирење било даље него икада. Поготову оно са својом децом. Али би зато кајање сигурно било искрено.